

**ПОСИЛЕННЯ
КОНСОЛІДАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ
НА ШЛЯХУ ВСТУПУ
УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ
МОЛДОВА ДО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 жовтня 2024 року

УДК 316+339.94
ББК 60.5+66.4

Соціологічна асоціація України
Південноукраїнське відділення САУ
Державний вищий навчальний заклад
**«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.
Д. Ушинського»**
Кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет психології, політології та соціології
Universitatea de Stat din Moldova
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
Centrul Sociologie și Psihologie Socială al ICJPS
Asociația Sociologilor și Demografilor din Republica Moldova

**«ПОСИЛЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ»**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 жовтня 2024 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

*ПОСИЛЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ*

Рецензенти:

Інна ГОЛУБОВИЧ, докторка філософських наук, професорка, завідувачка кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Лілія ЯКОВЛЕВА, доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціології Національного університету «Одеська Юридична Академія».

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Протокол № 5 від 28.11.2024 р

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Олена ЛІСЕЄНКО**, д. соц. н., професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Члени редколегії:

МОКАНУ Віктор, д. соц. н., директор Центру соціології та соціальної психології Інституту правових, політичних та соціологічних досліджень Державного університету Молдови, керівник Асоціації соціологів і демографів Республіки Молдова, Республіка Молдова

БОРІНШТЕЙН Євген, д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

ПЕТІНОВА Оксана, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

АТАМАНЮК Зоя, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Посилення консолідації суспільства та ролі людського капіталу на шляху вступу України та Республіки Молдова до Європейського Союзу : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Кишинев- м. Одеса, 17-18 жовтня 2024 року) / за ред. д. с. н., проф. Лісеєнко О. В. – 138 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

© Південноукраїнське відділення Соціологічної асоціації України, 2024

© Асоціація соціологів та демографів Республіки Молдова, 2024

ПРИХОДЬКО Олена	ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ГАРАНТ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	83
КАРИТКА Валерій	МОЛОДІЖНЕ ДОЗВІЛЛЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД УКРАЇНИ	85
ТЕЛЕЛИМ Ірина	МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНСТИТУТІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА І БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	87
БОДЕЛАН Марина	ВПЛИВ ПРОКРАСТИНАЦІЇ НА ПСИХОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ОСОБИСТОСТІ	91
КАРАНФІЛОВА Олена, БОНДАР Дар'я	ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА БЕЗПЕКУ ЛЮДИНИ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ	92
КАРАНФІЛОВА Олена, ЧИСТОЄВА Єлизавета	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ	95
КАРАНФІЛОВА Олена, ЗЕЛЕНСЬКА Вероніка	ШЛЯХ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО СУСПІЛЬСТВА З ТОЧКИ ЗОРУ СУЧАСНОГО ГУМАНІТЕТУ	98
ЛИСЯК Анастасія	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ : ЗАХИСТ ГРОМАДЯН ВІД ДІЙ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА МАНІПУЛЮВАННЯ ГРОМАДСЬКОЮ ДУМКОЮ	100
ГРУША Анастасія	МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ.....	103
ДІДЕНКО Вікторія	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ: ЗАХИСТ ГРОМАДЯН ВІД СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ І ЗАГРОЗ БЕЗПЕЦІ	106
ПАДУН Софія	СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА В ПИТАННЯХ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ КРАЇНИ	109
БІЛОРОВСЬКА Альона	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ ЯК ПРІОРИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ	112
КВАШУК Ольга	БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ В РЕФОРМІ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ЗМІЦНЕННЯ СИСТЕМИ ДОБРОЧЕСНОСТІ	114

3. Миронюк О. Дезінформація: як розпізнати та боротися URL: <https://law.chnu.edu.ua/dezinformatsiia-yak-rozpiznaty-ta-borotysia/> (дата звернення 10.09.2024)
4. Миколайчук Б. Епідемія дезінформації: чому фейки стали частиною нашого життя і як “вакцинуватися” URL: <https://cedem.org.ua/analytics/epidemiya-dezinformatsiyi/> (дата звернення 10.09.2024)
5. Simone Bonnett The Dangers of Social Media Manipulation and Its Impact on Society URL: <https://www.linkedin.com/pulse/dangers-social-media-manipulation-its-impact-society-simone-bonnett-> (дата звернення 10.09.2024)

Анастасія ГРУША,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 035 «Філологія перша Китайська, друга- Англійська мова», факультет іноземних мов, Університет Ушинського
Науковий керівник: Оксана ПЕТІНОВА, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, Університет Ушинського

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ

"Безпека в Східній Європі і Чорноморському регіоні є критично важливою для стабільності Європи в цілому. НАТО підтримує своїх партнерів у забезпеченні їхньої безпеки та територіальної цілісності."
Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг [2]

Регіональне середовище безпеки продовжує перебувати під впливом змін і трансформацій, що породжують нові ризики та загрози. Перед обличчям дедалі складніших зовнішніх і внутрішніх викликів спільнота вживає заходів для самозахисту, пошуку найбільш адекватних рішень та переадаптації до нових реалій до нових реалій [1]. Ці виклики вимагають переосмислення концепції колективної безпеки. Новий безпечний порядок денний Європейського Союзу та країн НАТО базується виключно на нових асиметричних і неконвенційних способах протидії асиметричним і неконвенційним ризикам, що включають нові типи солідарності міжнародна солідарність. У цьому відношенні стає все більш очевидним, що інтереси і цілі безпеки можуть бути реалізовані лише на основі консенсусу [4]. Можуть бути реалізовані лише через консенсус і міжнародне співробітництво. Це включає в себе форми спільних дій держав, що мають спільні інтереси.

Історично Європейський Союз еволюціонує в бік безпечного середовища, заснованого на співробітництві, політична і економічна інтеграція та розширення це політична та економічна інтеграція і розширення спільноти держав, які поділяють демократичні цінності. У цьому сенсі ризики великої військової конфронтації на континенті значно зменшилися. Однак

військові протистояння на території України в 2022 році потрясли європейський континент. Наявність нестабільності та кризи на регіональному рівні, а також фрагментація або маргіналізація окремих держав змусили Європейський Союз і країни-члени НАТО переглянути своє бачення стратегії безпеки і оборони [4].

Якщо на Сході ми маємо справу із загрозливими діями Російської Федерації, що дестабілізують європейську безпеку, то на Півдні - з ризиками ісламського екстремістського тероризму, який став ще більш небезпечним внаслідок близькосхідного контексту. Необхідно також зазначити, що тероризм є проблемою з невизначеним потенціалом для Республіки Молдова, а дії Росії в Україні становлять пряму загрозу національній безпеці [2].

У цьому сенсі, завдяки своїм розмірам і стратегічному положенню, Україна є важливим елементом європейської системи безпеки. У контексті розширення ЄС Україна залишається найбільшою державою, яка європейською країною в неінтегрованому регіоні Європи. Саме тому для держав-членів ЄС надзвичайно важливо сприяти демократичному розвитку та зміцненню суверенітету України. Можливий зрив цих процесів став би серйозною загрозою європейській безпеці, оскільки створив би величезний осередок регіональної нестабільності величезний осередок регіональної нестабільності (який, в першу чергу, торкнеться Республіки Молдова через її географічне розташування, малий розмір та нестабільний внутрішній статус). ЄС/НАТО не можуть не можуть дозволити собі дистанціюватися і демонструвати байдужість до України, але вони також не можуть дозволити собі масово втручатися (у військовому, політичному чи фінансовому плані).

Таким чином, з кількох точок зору, події в Україні викликають занепокоєння з точки зору національної безпеки Республіки Молдова. Регіональне середовище перебуває під впливом змін та трансформацій, які породжують нові ризики та загрози. Європейський Союз і НАТО реагують на ці виклики шляхом переосмислення концепції колективної безпеки, акцентуючи на нових асиметричних та неконвенційних методах протидії.

У вересні 2023 року Франція і Молдова уклали угоду про оборонну співпрацю, яка включає навчання військових, оборонні консультації та обмін розвідданими. Французька оборонна місія розпочне свою діяльність у Кишиневі до літа 2024 року [3]. «Москва не може дістатися до Молдови, бо Україна є нашим щитом» – Мая Санду, президентка Молдови. Президентка Молдови попередила про загрозу дестабілізації з боку Москви та закликала до міжнародної підтримки. Санду підкреслила, що Росія може продовжити агресію і загрожувати іншим країнам Європи, якщо її не зупинити в Україні [2].

Молдова – західний сусід України з крихітним оборонним бюджетом, має довгі напружені відносини з Москвою, і підтримує Україну під час війни [1]. Для Молдови загрозою є російські війська, що базуються в Придністров'ї,

сепаратистському регіоні Молдови, який протягом трьох десятиліть зберігає свою автономію від Кишинєва за підтримки Кремля. Придністров'я, яке підтримує Москва, оголосило незалежність від Молдови в 1990 році та вело війну з Кишинєвом за допомогою російських військ, які продовжують дислокуватися в регіоні. Нещодавно Тирасполь "звернувся" до Москви за підтримкою, щоб компенсувати, як вона назвала, "нестерпний тиск" прозахідної Молдови [3].

Звернення, яке здебільшого здавалося організованим самим Кремлем, викликало тривогу в західних столицях як прелюдія до можливого "об'єднання" сепаратистського регіону з Москвою. "Молдова стикається з дедалі більш агресивними спробами дестабілізації", – заявив 29 лютого офіційний представник МЗС Франції Крістоф Лемуан [2]. Щодо Франції, то Макрон пообіцяв «непохитну підтримку» своєї країни Молдові, одній з найбідніших країн Європи, яка опинилася перед загрозою Москви. Президент Еммануель Макрон заявив, що угода ознаменувала рішучість Франції захищати і допомагати Молдові.

4 грудня 2023 року Європейська рада ухвалила рішення про відкриття переговорів про приєднання Республіки Молдова та України до ЄС. Це стало важливою перемогою дипломатії обох країн і відкриває нові стратегічні перспективи для регіону. Однак для успішної євроінтеграції Київ і Кишинів мають посилити координацію своїх позицій, поглибити обмін досвідом і разом відповідати на спільні виклики, зокрема через війну Росії, яка загрожує національній безпеці Молдови та енергетичній безпеці України. Обидві країни стикаються з проблемами, такими як погіршення ситуації в енергетичному секторі, високий міграційний потік і спроби нелегального транзиту. Необхідно протистояти ворожій пропаганді та фейковим новинам, які підривають європейський курс і регіональну співпрацю. 2023 рік був успішним для молдовсько-української співпраці, з важливими візитами, відновленням залізничного руху та підписанням угод про прикордонний і митний контроль. Це створило хорошу базу для подальшої боротьби і співпраці в 2024 році. Важливим кроком у 2023 році стало скасування терміна "молдовська мова" на користь румунської, що дозволило відкрити новий простір для чесного діалогу про права національних меншин в Україні [3]. Також розпочато будівництво транскордонного мосту через річку Дністер між селом Косеуць і містом Ямпіль, що об'єднає два народи і розширить експортні можливості українських виробників. Попри виклики, такі проєкти підкреслюють нашу рішучість і партнерство. Ці зусилля сприяють успіху України в боротьбі за свободу та незалежність, і Республіка Молдова залишатиметься надійним партнером.

Отже, щоб підвищити ефективність заходів безпеки, необхідно посилити міжнародну співпрацю та підтримку. Процес інтеграції в Європейський Союз і підтримка з боку міжнародних партнерів забезпечують політичну і

економічну стабільність, а також допомогу в модернізації оборонних структур. Заходи щодо підвищення стійкості критичної інфраструктури та забезпечення енергетичної незалежності є важливими для зменшення уразливості. Зусилля щодо підвищення обізнаності громадян про загрози дезінформації та проведення кампаній з перевірки фактів сприяють підвищенню стійкості суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Eurointegration. "Перемоги та виклики українсько-молдовського партнерства: що чекати у 2024 році." Eurointegration, 9 січня 2024. <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2024/01/9/7177052/> (дата звернення: 14 вересня 2024).
2. Holos Ameryky. (2023, September 8). Moldova: Угода з Францією з безпеки. Holos Ameryky. <https://www.holosameryky.com/a/moldova-uhodac-frantsia-bezpeka/7518238.html> (дата звернення: 14 вересня 2024).
3. Interfax. Столтенберг: Ювілейний саміт НАТО стане можливістю ухвалити рішення, важливі для майбутнього 1 млрд осіб у Європі та Північній Америці [Електронний ресурс] // Interfax. Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/general/997930.html> (дата звернення: 14 вересня 2024).
4. Modern Historical and Political Issues: Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi: Chernivtsi National University, 2018. Т. 37-38. С. 299-304.
5. Radio Svoboda. (2024, вересень 11). США та ЄС висловлюють стурбованість через підтримку Китаєм війни Росії проти України. Radio Svoboda. <https://www.radiosvoboda.org/a/ssha-yes-kytay-pidtrymuye-viynu-rosiyi-proty-ukrayiny/33116925.html> (дата звернення: 14 вересня 2024).

Вікторія ДІДЕНКО,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 035 «Філологія», ОПП «Переклад», факультет іноземних мов, Університет Ушинського

Науковий керівник: Оксана ПЕТІНОВА, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, Університет Ушинського

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ: ЗАХИСТ ГРОМАДЯН ВІД СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ І ЗАГРОЗ БЕЗПЕЦІ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ч. 1 ст. 3 Конституції України). Термін «безпека людини» складається з двох слів: «безпека» та «людина». Для того, щоб з'ясувати, яке явище дійсності насправді називається конституційним терміном «безпека людини» і чи дійсно цей термін відповідає сутності зазначеного явища, необхідно дати йому, перш за все, лінгвістичне тлумачення і з'ясувати, зокрема, походження цього терміну, його генетичні